

Artistiek-pedagogisch Project Master Beeldende kunsten

0. Inleiding

In dit document beschrijven we het artistiek-pedagogisch project van de master beeldende kunsten. Docenten, coördinatoren, coaches, opleidingshoofd, onderwijsgroepdirecteur en studenten delen hierin hun gezamenlijke visie op de opleiding. Door het expliciteren van de visie hopen we nieuwe docenten en toekomstige studenten te inspireren.

De tekst beantwoordt vier kernvragen:

1. Wat onderscheidt deze opleiding binnen het hoger kunstonderwijs en waarom is ze relevant?
2. Waartoe leidt de opleiding studenten op? Wat is het competentieprofiel van de alumni?
3. Hoe begeleiden we de artistieke ontwikkeling?
4. Hoe evalueren we de artistieke ontwikkeling?

Onderstaande samenvatting biedt inzichten uit gesprekken met stakeholders en verwijst, waar relevant, naar bestaande visiedocumenten, online informatie en [KdG-competenties](#).

1. Wat onderscheidt deze opleiding binnen het hoger kunstonderwijs en waarom is ze relevant?

De masteropleiding onderscheidt zich van andere kunstopleidingen door een contextgerichte, academisch onderbouwde en praktijkgerichte aanpak. In een snel veranderende maatschappij, waarin digitale en internationale ontwikkelingen een steeds grotere rol spelen en het domein van kunst en ontwerp mee evolueert, leidt de opleiding studenten op tot hybride profielen. Dit stelt hen in staat om flexibel in te spelen op maatschappelijke en artistieke veranderingen en deze te omarmen.

We dagen studenten uit om twee cruciale vragen te beantwoorden.

- Wat willen zij met de reeds opgedane artistieke kennis, vaardigheden en attitudes vanuit hun bacheloropleiding bereiken?
- Binnen welke maatschappelijke context willen zij graag met hun eigen artistieke praktijk actief zijn?

Het masterjaar fungeert als het eerste jaar in de loopbaan van een professionele kunstenaar of ontwerper. De opleiding biedt een *Brave(r) Space*: dit is ruimte voor durf, experiment en zelfontwikkeling, waarbij we studenten aanmoedigen hun eigen traject vorm te geven. Ze kunnen gebruik maken van de expertise van theorie docenten, masterproefcoaches en werkplaatsbegeleiders, die hen ondersteunen bij het ontwikkelen van een eigen praktijk. Door hun werk binnen een hedendaags theoretisch en professioneel kader te plaatsen, worden studenten zich gaandeweg bewust van het potentieel van hun keuzes en ambities. Ze handelen daarbij, binnen het vooropgestelde kader, stapsgewijs met meer autonomie en een hogere mate van zelfsturing.

Om meerstemmigheid te stimuleren en het internationaal karakter van het kunstendomein naar onze campus te halen, organiseren we de opleiding in twee varianten: de Nederlandstalige variant Master Beeldende Kunsten en de Engelstalige variant Master of Visual Arts.

Studenten die niet over de noodzakelijke vooropleiding beschikken, kunnen via een schakelprogramma bij ons starten. In deze [premaster](#) volgen studenten voor hun praktijk samen les met de masterstudenten, met een focus op het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden en het opstarten van beeldend onderzoek op het niveau van de [Vlaamse kwalificatiestructuur](#) 6 (VKS6), in vergelijking met VKS7.

2. Waartoe leidt de opleiding studenten op? Wat is het competentieprofiel van de alumnus?

Als afgestudeerde master in de beeldende kunsten van Sint Lucas Antwerpen beschikt de alumnus over verschillende competenties op niveau VKS7 (Vlaamse kwalificatiestructuur niveau 7).

De alumnus ...

- staat kritisch en geëngageerd in ontwerp- of artistieke praktijk.
- is een gesprekspartner in een meerstemmige dialoog met de stad en de omgeving.
- bepaalt, ontwikkelt en stelt zijn positie als kunstenaar of ontwerper blijvend in vraag binnen artistieke vraagstukken, het werkveld en de samenleving.
- speelt in het ontwerp of werk flexibel in op digitale, artistieke en internationale ontwikkelingen, en streeft naar een duurzame en inclusieve samenleving.
- gaat, afhankelijk van de eigen praktijk, om met manuele, analoge en tactiele vaardigheden.
- opereert, afhankelijk van de eigen praktijk, op het raakvlak van kunst en technologie.
- ontwikkelt zijn praktijk op een onderzoeksmatige wijze verder.
- neemt de eindverantwoordelijkheid voor collectieve resultaten, zoals samenwerkingen, collectieve projecten en tentoonstellingen.

3. Hoe begeleiden we de Artistieke Ontwikkeling?

Keuze uit één van vijf contexten

De opleiding stelt de verschillende posities centraal die ontwerpers en kunstenaars kunnen innemen door zich te verhouden tot een context. Dit vertaalt zich in vijf contexten: Toegepaste Context, Autonome Context, Socio-politieke Context, Digitale Context en Sieraad Context. Bij aanvang van de masteropleiding kiest de student één context.

Drie onderdelen in het opleidingsprogramma

Het opleidingsprogramma binnen deze vijf mastercontexten bestaat uit **drie onderdelen**:

- Masterproef & Masterclasses (33 STP¹)
- Theorie & Reflectie (21 STP)
- Professionele Attitude (6 STP)

Deze drie onderdelen samen leiden tot de zes domeinspecifieke leerresultaten (DLR), het leerresultatenkader dat door de overheid is opgelegd. In het hierboven beschreven competentieprofiel vertaalden we dit naar onze eigen opleiding. Deze DLR's zijn dan ook in lijn met het hoger beschreven competentieprofiel en het VKS² niveau. Onderstaand kader geeft weer waar we elk van de DLR's toetsen:

Domeinspecifieke leerresultaten	Masterproef & Masterclasses 33 STP	Theorie & Reflectie 21 STP	Professionele Attitude 6ST
Over een artistieke houding beschikken om de (eigen) kunstpraktijk blijvend te ontwikkelen.	X		X
Eindverantwoordelijkheid opnemen bij het ontwerpen en/of realiseren van een persoonlijk artistiek project.	X		X
De essentie van de persoonlijke artistieke ontwikkeling vatten en helder en doordacht communiceren aan een kritisch publiek.	X		X
Zelfstandig onderzoek opzetten en uitvoeren ter ondersteuning van de artistieke praktijk.	X	X	
Vanuit persoonlijke en maatschappelijke betrokkenheid een eigen artistieke beeldtaal ontwikkelen.	X		
Een kritische positie innemen en verdedigen ten aanzien van relevante maatschappelijke, culturele, artistieke en internationale ontwikkelingen	X	X	

¹ STP zijn studiepunten. Op Sint Lucas staat 1 studiepunt voor 28 uren studie-inzet van de student.

² VKS Vlaamse Kwalificatiestructuur

Binnen het onderdeel **Masterproef** formuleren studenten zelf een onderzoeksvraag, waarbij beeldend onderzoek en het bijhorende proces centraal staan. Deze vormen de basis voor het ontwikkelen en presenteren van een eigen expressievorm.

In de **Masterclasses** verbreden studenten hun artistiek onderzoek met praktische en theoretische elementen. Via research creation practices onderzoeken, observeren en creëren ze samen met onderzoekers en kunstenaars.

Binnen het onderdeel **Theorie & Reflectie** geven we input die aansluit bij de diverse mastercontexten, met bijzondere aandacht voor hedendaagse narratieven.

In het onderdeel **Professionele Attitude** krijgt de student de kans om extra expertise op te doen die aansluit bij de eigen carrièreplannen.

De inhoud van de verschillende onderdelen van het opleidingsprogramma, evenals de omschrijving van de contexten, is te vinden op de [website](#) van de opleiding.

Begeleidingsvormen

In elk onderdeel van het opleidingsprogramma ondersteunen we het leerproces van de student via **coaching**, waar kritische vragen, inspiratie, (peer)feedback en feedforward de motor van het leerproces gaande houden. Voorbeelden hiervan zijn:

- Individuele en collectieve coachingssessies van de Masterproef.
- Brave(r) Spaces, binnen en buiten de campus, waar studenten worden aangemoedigd om hun eigen traject vorm te geven.
- Werkplaatsen waar studenten terecht kunnen met ontwerp vragen.
- Cross-contextcoachings waar we perspectieven verruimen.
- Opdrachten, presentaties en de masterscriptie in de onderdelen Theorie & Reflectie en Professionele Attitude waar studenten kritisch reflecteren.
- *Research creation practice*, een methodologische benadering waarbij we onderzoek en creatieve processen integreren om nieuwe kennis te ontwikkelen en artistieke praktijken te ontdekken.

In elk onderdeel krijgen studenten **input** via workshops, hoorcolleges, groepstaken en discussies. Voorbeelden hiervan zijn:

- Verwerking van academische kennis vanuit een kritisch multiperspectief, waarbij studenten leren discussiëren, reflecteren, schrijven en presenteren met peers, onderzoekers en docenten.
- Technische en andere workshops om
 - Vertrouwd te raken met tools, technologieën, methodieken, materialen en praktijken.
 - Praktische vaardigheden aan te scherpen.
 - Diverse professionele contexten, participatieve praktijken of sociaal geëngageerde kunst te leren kennen.
- Inspiratie opdoen via groepsreflecties.
- Werkveldgerelateerde sessies in functie van de toekomstige professionele carrière.

Het leerproces wordt verder ondersteund door **authentieke settings**, zoals:

- Contact en samenwerking met onderzoekers, ontwerpers, kunstenaars en alumni met diverse culturele, sociale en etnische achtergronden.
- Het opbouwen van tussentijdse tentoonstellingen en de eindtentoonstelling.
- Ervaringen in het werkveld tijdens de stage.
- Internationale uitwisselingen.

In al deze vormen gaan we uit van een student met competenties op VKS6-niveau. Dit houdt in dat een student in staat is volledig autonoom te functioneren en ruim initiatief te nemen, op basis van de kennis en inzichten die tijdens de eerder behaalde bacheloropleiding zijn verworven. Meer concreet betekent dit:

- Voorafgaand aan het leren formuleert een student zelf doelen, stippelt een eigen tijdspad uit en zet vaardigheden in die nodig zijn om te kunnen doorzetten.
- Tijdens het leren zet een student zelfcontrole en zelfmonitoring in.
- Na het leren evalueert een student zelf of de doelen gehaald werden.

Om door te groeien naar een VKS7-niveau zetten studenten hun vaardigheden in binnen een complexere leersituatie. Ze reflecteren daarbij kritisch op academische teksten, formuleren een onderzoeksvraag in de gekozen context en ontwikkelen leeractiviteiten om de beroepsoriëntatie naar het einde toe duidelijk te hebben. Zelfregulerend leren hangt sterk af van de context³, waarmee we bedoelen ... De transfer van deze zelfsturende vaardigheden van een bachelorniveau naar een masterniveau verdient extra aandacht. Daarom begeleiden we studenten naar het VKS7-niveau door in de didactische aanpak stijgende autonomie en afbouwende sturing te voorzien.

Dat doen we door:

- de regelmatige coachings aan het begin van het academiejaar geleidelijk af te bouwen naar meer vrijblijvende coachings tegen het einde van het academiejaar.
- tussentijdse tentoonstellingen op te bouwen onder begeleiding van de coach, om vervolgens de eindtentoonstelling samen met medestudenten vorm te geven.
- gestructureerde contactmomenten te voorzien waarin studenten leren hoe ze aan de slag kunnen gaan met de masterscriptie en de theorie, waarna ze zelfstandig verder werken met lezen en schrijven.
- studenten op verschillende momenten in het masterjaar te begeleiden bij het vormgeven van het masterprogramma en het maken van ontwerp- en artistieke keuzes.

Omgaan met stijgende autonomie vraagt studenten om te leren kiezen:

- Kiezen van context
- Kiezen van de onderzoeksvraag en masterproject
- Kiezen van de theorie onderdelen
- Kiezen van een masterclass
- Het bepalen van de activiteiten binnen het opleidingsonderdeel Zelforganisatie en zelfmanagement

4. Hoe evalueren we de Artistieke ontwikkeling?

De opleiding werkt volgens de [toetsvisie van Sint Lucas Antwerpen](#). We herhalen hier accenten die voor de master belangrijk zijn.

- **Tussentijdse feedbackmomenten:** regelmatige peerreviews en feedbackmomenten vinden plaats binnen de contexten en de masterproef. Plenaire sessies en toonmomenten helpen studenten hun traject te structureren en bij te sturen.
- **Artistieke jury:** het beoordelen van een artistieke ontwikkeling is per definitie een genuanceerde aangelegenheid. We hanteren het principe van intersubjectiviteit om kwaliteit in de toetsing van het artistieke proces te bereiken. Tijdens de officiële evaluatiemomenten presenteren studenten het ontwikkelde werk en het doorlopen proces aan een jury, samengesteld uit meerdere leden. Deze jury bestaat in eerste instantie uit de begeleidende docenten, eventueel aangevuld met andere docenten uit de school die thuis zijn in de te beoordelen context. Aan het einde van het traject wordt de jury uitgebreid met externen uit het werkveld. Waar mogelijk en relevant worden ook op eerdere momenten al externe juryleden betrokken. Deze mix van experts velt een intersubjectief oordeel over het proces en werk van de student.
- **Masterscriptie:** in de scriptie (op VKS7-niveau) zetten studenten hun onderzoeksvaardigheden in om een historische, hedendaagse of thematische theorie uit te diepen, vertrekkende vanuit een eigen onderzoeksvraag. Zo toetsen we de onderzoeksvaardigheden en het niveau van autonomie, verantwoordelijkheid, kritisch denken en reflectie.
- **Theoretisch luik:** toetst via leesrapporten, papers, zelfreflecties, podcasts en kritische presentaties het onderzoekend vermogen van onze studenten. Dit zijn toetsvormen die de studenten uitdagen hun kennis te verdiepen, kritisch te reflecteren en in discussie te gaan.

³ Peeters, J. (2024). Dé vraag die we weleens vergeten te stellen: wat is zelfregulerend leren precies? In Drok, H., Kneyber, R. & Devid, V. (Red.), *Reguleer!* (pp. 17–31). Telos uitgevers.